

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Melioramenta, num. 13.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

rata quibus v. g. fuerunt plantatae novae arbores, nova domus aedificata, novus puteus, effossus &c. quamvis eadem fere sit ratio, ac de jam dictis expensis, tamen propter suas proprias difficultates de ijs erit hic districtè decernendum.

Melioramenta.

13. Dico ergo, has etiam expensas posse possessorem bonae immo & malae fidei sibi deducere, & Dominum ad eas solvendas vel compensandas obligari, esse tamen magnam quaestionem, num omnes, an aliquas dumtaxat? Ut autem id statnatur, distinguendum sunt melioramenta necessaria, utilia, voluptaria, seu voluptaria: prima sunt ea, quae, si adhibita non fuissent, nullos seu certe deteriores fructus res produxisset: secunda sunt ea, quae faciunt, ut res sit utilior; ut si v. g. cum necessarijs melioramentis, seu quod idem hic est, expensis v. g. reddebat centum, cum utilibus reddat ducenta: tertia sunt ad merum ornamentum, sine accessu utilitatis redditus annui; tales sunt fontes, picturae, statuae &c. quibus quamvis sine dubio praedium pluris valeat & magis aestimetur, tamen quia ex illis non reddit praedium fructus pluris annos, non vocantur, nec sunt utilia, sed voluptuaria melioramenta.

t *lego Cast. de iust. in genere d. vn. p. 24. §. 11.*

14. Affero jam, possessorem bonae immo & malae fidei, posse expensas factas ad melioramenta utilia & necessaria à Domino petere, & hunc debere

solvere vel compensare, non vero factas ad melioramenta voluptaria; potest tamen eiusmodi possessor bonae vel malae fidei, haec melioramenta voluptaria, si separari queant à re, v. g. portas, statuas &c. sibi sumere. Quod si separari nequeant, vel per adjunctionem accesserunt rei, ut arbores vel plantae infructiferae ad merum ornamentum, nihil erit ex eorum pretio solvendum possessori malae fidei, ut docet Sanchez, imputet enim sibi, si ea amittat, quae circa rem alienam sine Domini consensu, & sine ejus utilitate expendit. Adde, iniquum esse, cogere Dominum invitum emere illos ornatus, quibus ille libentius forte caret, quam careat pecunia, quae est solventaria. Haec secunda ratio probat, idem esse dicendum de melioramentis his voluptuosis, à possessore bonae fidei forte factis. Scio, Delugo x velle, saltem medicum quid pro his esse à Domino solvendum ipsi possessori malae fidei, quod certè est probabile, quia aliqua tandem Domini utilitas est, emere justo pretio utilia propter utilitatem, ita & haec voluptuaria modo dico pretio, quia sic utilia omnino sunt.

u *Sanc. l. c. num. 139. x Delugo l. c. num. 63.*

Pro possessore bonae fidei idem videretur dicendum: nec enim Dominus deberet cogi, emere voluptaria: tamen huic possessori propter bonam fidem conceditur libertas, ea sibi separandi, si ea separari possunt: quod si non possunt, ipsi conceditur, cogere Dominum ad solvendum, quantum ipse posses-

possessor expendit, ut ea faceret, addito pretio laboris; vel ad vendendam totam rem ipsi possessori iusto pretio, deductis melioramentis.

15. Tria denique adverte *a*: primò, pro dictis melioramentis, etiam necessarijs & vtilibus. Dominum non debere solvere, quantum creverit valor rei suæ, sed quantum valuerunt expensæ, quibus ea melioramenta creverunt: plantavit v. g. possessor arborem fructiferam, expendendo vnum aureum, de nunc vero arbor plantata valet decem aureos. vnum aureum debet Dominus, non vero decem solvere. Ratio est, quia illud augmentum est partus sui agri. Quod si contra expensæ fuerunt decem v. g. aureorum, sed arbor nunc valet vnum aureum, vnum tantum debet Dominus, non vero decem, quia pro vno aureo vtilis est Domino arbor; nec enim æquum est, ut cogatur emere rem pluris, quam ipsi valeat: immo si possessor bonæ vel malæ fidei expendisset vnum aureum, sed Dominus, si illud melioramentum fecisset, expendisset minus v. g. dimidium, dimidium γ deberet reddere Dominus, non vero vnum, quia ipse solus debet id, in quo emolumentum participat. quod nunc solus est in dimidio.

a *vt colligitur ex l. in fundo, ff. de rei vendic. & alibi; & explicat pluribus sanc. li. 2. in dec. c. 23. num. 147. & sanc. l. c. num. 140 cum Lessio, & Mol.*

16. Adverte secundò, non solum possessorem malæ, sed etiam bonæ fidei ex fructibus quomodocumque consumptis, quam vis ditior redditus non fuerit, teneri, eos cum melioramentis,

siuè necessarijs, siuè quomodocumque vtilibus, compensare. Ratio est, quia quo plures fructus percepit possessor, quamvis eos consumpserit, eo minus censetur pro melioramentis expendisse.

17. Adverte tertio: si res cum melioramentis pervenit in Domini manum, antequam Dominus soluit possessori bonæ fidei expensas prædictas, posse semper in conscientia à dicto possessore peti eas, quas Dominus debet, & Dominum dare debere: at si sermo sit de possessore malæ fidei, dubitatur, an Dominus in dicto casu, quo rem suam recepit, antequam expensas huic possessori malæ fidei soluerit, obligatus sit nihilominus solvere? Negat obligari Sanchez, *a* quia quoties lex iuste negat actionem ad aliquam rem petendam, & simul concedit debitori repetitionem, si solverit; licebit etiam eidem debitori possidenti non solvere, ut fusiè idem *b* probat; sed malæ fidei possessori negat lex actionem petendi expensas melioramentorum, & dat Domino repetitionem, si voluerit, ergo &c. Narrus *c* alijque affirmant, eum obligari solvere ante sententiam, & ratio esse potest, quia lex in pœnam delicti negat talem actionem possessori malæ fidei; at pœna non obligat, nisi post sententiam, quia eius exequutio est actus, qui à publica potestate provenire debet. Utraque sententia est probabilis & tuta. Quæ dicta sunt, esse pro foro conscientie, iterum noto.

a *Sanch. l. c. nu. 143. & 144. b*
Ibid. & lib. 6. de matr. d. 38. n. 34. &
§. 71. Tres

lib. 10. d. 8. n. 25. c. Navarr. quem ci-
tat sequiturque Delugo t. 1. de Inst. d.
17. sect. 3. n. 66.

§. VI.

Tres dubitationes circa variationem bona
& mala fidei.

Prima dubitatio, an qui primo
habuit bonam fidem, deinde
malam, & fructus consumpsit,
sit injustus acceptor, ita ut obligetur
reddere eosdem fructus, etiam non
extantes? quid si contra e venerit, ut
prius mala fide laboraverit, deinde ac-
quisierit bonam?

Respondeo, in foro conscientiae (si
enim Iurisperitos in foro externo
consultas, numquam rem expedit)
solum tunc obligaris ex injusta accep-
tione, quando d. consumis fructus
eo tempore, quo mala fides tecum est,
quidquid fuerit antea, vel postea. Ra-
tio mihi manifesta est, quia tunc inju-
ste te geris contra Dominum, & tunc
peccas contra Iustitiam, ergo ex vi illi-
us culpa tunc contrahis obligationem
restituendi, quod si casus occurrat,
ut deinde superveniat certitudo, tuos
esse illos fructus, quos mala fide con-
sumpsisti, ideo non obligaris restituere,
quia illa consumptio verè non fuit
materialiter injusta, sed ex conscientia
erronea, qua cessante, jam ab omni
onere liber eris.

d. Ex Mol. t. 2. d. 569. & t. 3.
disp. 725. alijque, quos sequitur citatus
Sanc. l. c. n. 252.

2. Secunda dubitatio. Quid erit,
si respectu unius sit quis mala fide pos-

seffor, non vero respectu veri Domi-
ni? si possessor v. g. putans, prædi-
um esse Petri, consumat eius fructus,
utique mala fide, sed prædium vere est
Pauli, eritne obligatio, eos restituendi,
ex injusta acceptione? ratio dubi-
tandi est, quia tunc possessor ille re ipsa
non est injurius, seu iniquus consump-
tor contra Petrum; quia vere illi fru-
ctus, sicut, & prædium, non sunt Petri;
nec est injurius contra Paulum, quia
dum illum, ut Dominum non agnos-
cit, injurius contra ipsum esse non po-
test. Vnde nec potest obligari ex in-
justa acceptione; ergo solum obliga-
retur ex re accepta: sed quia jam sup-
ponimus, fructus fuisse consumptos,
ex dictis ad nihil nunc obligabitur.
Respondeo, hunc censendum esse con-
sumptorem mala fidei, atque adeo,
cognita veritate, debere regulariter re-
stituere eos fructus Paulo. Ratio est,
quia dum is scit, prædium non esse su-
um, atque adeo nec fructus, & tamen
absolutè & sine conditione consumit,
injustè agit; & quidem interpretatiue,
contra illum, cujus est re vera res.

Dixi (regulariter) nam si hoc ani-
mo explicito vel implicito quis affe-
ctus esset, quia hi fructus sunt Petri, v.
g. Principis, ideo eos accipio & con-
sumo; nam si essent Pauli, vel alte-
rius privati, non acciperem, nec con-
sumerem; tunc certè si fructus de facto
sunt Pauli, non esset is injustus, nec re-
spectu Pauli, nec respectu Petri Princi-
pis, propter argumentum factum e,
& consequenter non esset obligandus
ad restitutionem ex injusta acceptione,
ex probabili opinione, de qua in simili
dixi superius l. 6. c. 4. §. 3. à n. 30.

Y y 2

3. Tertia